

ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

УДК 336.71(477)

СКАЛЮК Р. В., РУСИН О. І.

Хмельницький національний університет

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У статті досліджено сучасний стан функціонування вітчизняної банківської системи, систематизовано та представлено основні проблеми, недоліки та фактори, які впливають на рівень ліквідності та стійкості банківських установ. Обґрунтовано комплекс ключових заходів, системна реалізація яких дасть змогу суттєво оптимізувати наявну ситуацію в банківському секторі України, шляхом забезпечення підвищення рівня ліквідності та фінансової стійкості банківських установ як важливої умови забезпечення розвитку національної економіки.

Ключові слова: банки, банківська система, депозити, капітал, ліквідність банку, стійкість банку, Національний банк України, фінансова криза, інфляція.

SKALYUK R. V., RUSYN O. I.

Khmelnitsky National University

BANKING SYSTEM OF UKRAINE: CHALLENGES AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT

The aim of the research is to study the current state and nature of the banking system of Ukraine and the justification for this based on an effective set of measures to improve liquidity, reliability and financial stability of the banking institutions to ensure sustainable economic growth in Ukraine. In the article the current state of the domestic banking system, systematized and presented major problems, shortcomings and factors that affect the liquidity and stability of banking institutions. Grounded complex key management, system implementation of which will significantly optimize the current situation in the banking sector of Ukraine, by providing liquidity and enhance financial stability of banks as an important condition for ensuring development of the national economy. Operation of domestic banks during the crisis of the economy is at high risk, which resulted in significant losses of banks is the lack of evidence of their financial stability. High risks in the banking system of Ukraine is a deterrent credit economy and population and demonstrate the need to improve the regulation of banks, new approaches to oversight procedures.

Keywords: banks, banking, deposits, capital, bank liquidity, the stability of the bank, the National Bank of Ukraine, the financial crisis, inflation.

Постановка проблеми. В останні роки спостерігається чітка тенденція до збільшення економічної та політичної нестабільності на регіональному, національному та глобальному рівнях. Банківські системи, які акумулюють політичні, макроекономічні та інституціональні ризики, в умовах зростання нестабільності опиняються в найбільш несприятливому становищі. При цьому виникнення нестабільності безпосередньо у банківському секторі економіки призводить до негативних наслідків розвитку економіки, а в деяких випадках провокує соціально-політичну кризу.

Ефективне функціонування банківської системи є необхідною умовою розвитку ринкових відносин в Україні, що об'єктивно визначає головну роль центрального банку в системі регулювання банківської діяльності. Національний банк України (НБУ) докладає значних зусиль для реалізації основної стратегічної мети, визначеної законодавством, а саме: забезпечення стабільності національної грошової одиниці шляхом реалізації цілеспрямованої монетарної політики, орієнтованої на макроекономічну стабілізацію та зниження темпів інфляції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам розвитку банківської системи присвячено наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, а саме: І. Андрієвської, О. Дзюблюка, Л. Дуденця, В. Гейця, О. Костюка, С. Кузнєцової, О. Лисинок, Є. Полякової, М. Римара, О. Тридіда та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Творчими зусиллями вище зазначених та інших вчених-економістів зроблено вагомий вклад у вирішення проблем забезпечення ефективного функціонування вітчизняних банківських установ. Однак, сучасні реалії створюють все нові виклики для функціонування установ вітчизняного банківського сектору, тому актуальними і недостатньо дослідженими є питання щодо обґрунтування та системної реалізації комплексу заходів, які покликані забезпечити фінансово стійке функціонування та розвиток банківської системи України з урахуванням кризових процесів, які мають місце у національній економіці. Комплексному вирішенню зазначених питань присвячена дана стаття.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження сучасного стану та характеру банківської системи України і обґрунтування на даній основі комплексу ефективних заходів щодо підвищення рівня ліквідності, надійності та фінансової стійкості банківських установ для забезпечення сталого економічного зростання України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У 2014 році Україна пережила безпрецедентне поєднання політичної, фінансово-економічної

та банківської криз. Конфлікт на сході України разом із накопиченими у попередні роки макроекономічними дисбалансами зруйнували макрофінансову стабільність держави. Дії Національного банку у цей складний період були радикальними і системними, що цілком відповідало викликам важкої кризи.

Тому, головними викликами, які постали перед Україною у 2015 р. є: 1) ескалація військового протистояння; 2) впровадження структурних реформ; 3) розбалансування державного бюджету; 4) зниження економічної активності; 5) погіршення платіжного балансу; 6) вплив депозитів та суттєве скорочення обсягів кредитування. Відтак результатом негативного впливу даних чинників стало посилення загрози формування інфляційно-девальваційної спіралі [1].

Слід зауважити, що вирішення складних завдань у кризовий період потребує обґрунтованості та чіткої координації дій. Необхідно бути готовим до тривалого протистояння, перемога в якому вимагає максимальної консолідації усього суспільства та усіх гілок влади. У свою чергу, Національний банк України передбачає реалізацію протягом 2015 р. комплексу важливих тимчасових заходів, а саме:

1. Заходи НБУ у монетарній сфері:

- подальше вдосконалення системи прийняття рішень з монетарної політики та її операційного механізму;

- використання Національним банком в якості операційних орієнтирів монетарної політики чистих міжнародних резервів та чистих внутрішніх активів, а також обсягу монетарної бази. Регулювання грошової пропозиції відбуватиметься шляхом впливу на ліквідні кошти, наявні у розпорядженні банків;

- суттєве посилення ролі облікової ставки, як базової ставки монетарної політики: відсоткові ставки за інструментами регулювання ліквідності будуть визначатись у тісній прив'язці до її рівня;

- посилення підзвітності та зв'язків НБУ з ринком та громадськістю з метою їх інформування щодо інфляційних очікувань та прийняття рішень;

- у міру стабілізації ситуації на грошово-кредитному ринку поступове скасування адміністративних заходів, запроваджених у терміновому порядку для стримування тиску на платіжний баланс. Втім, на певний час, до стабілізації фінансових умов, контроль за капіталом залишатиметься в силі. Однак, якщо ризик зменшення капіталу матеріалізується, а фінансова стабільність і умови валютного ринку погіршаться, можливе тимчасове посилення адміністративних заходів.

2. Заходи НБУ у сфері банківського нагляду:

- підвищення рівня капіталізації банків, удосконалення підходів до регулювання операцій банків з пов'язаними особами;

- виявлення реальних обсягів операцій з пов'язаними особами та вжиття заходів, спрямованих на їх зменшення;

- посилення відповідальності, в тому числі шляхом встановлення кримінальної відповідальності, керівників банків, власників істотної участі та інших пов'язаних осіб за діяльність, яка призводить до неплатоспроможності банків;

- проведення оцінки якості активів банків з метою визначення потреби в додатковій капіталізації банківських установ;

- подальше очищення банківської системи від фінансових установ, які є неплатоспроможними, здійснюють відмивання грошових коштів та не дотримуються вимог законодавства України;

- формування скоординованої системи позасудової реструктуризації кредитів та сприяння добровільній реструктуризації валютних іпотечних кредитів [2].

На наш погляд, ключовими проблемами банківської системи України на сучасному етапі є: значна девальвація гривні, спад в економіці, військові дії у східному регіоні та анексія АР Крим, що у підсумку зумовило недостатній рівень корпоративного управління зумовили погіршення якості кредитного портфелю вітчизняних банків. Внаслідок зростання рівня негативно класифікованої заборгованості банки були змушені створювати значні резерви за активними операціями, що неминуче негативно вплинуло на рівень капіталізації банківських установ [3].

Необхідно відмітити, що за рік банки здійснили відрахувань у резерви на суму 103 млрд. гривень. Це стало визначальним чинником повернення банківської системи до збитковості. Так, за підсумками 2014 р. збитки банківського сектору України склали майже 53 млрд грн. [4].

Швидкому вирішенню проблеми накопичення негативно класифікованої заборгованості не сприяє існування низки невирішених питань, зокрема у податковій сфері. Так, інтенсифікації потребує процес реформування судової системи України та боротьби з корупцією [5].

Банківський ринок перебуває у трансі від курсового стрибка, втрати активів у Криму та зоні АТО (втрата більше 15 % активів та пасивів банків), падіння рівня кредитоспроможності клієнтів, масового скорочення персоналу і продовження серії дефолтів фінансових установ. Масовий відтік коштів населення строкових депозитів склав 10 млрд. дол. США з валютних вкладів та понад 40 мільярдів з гривневих [3].

За останні 13 місяців офіційно неплатоспроможними визнані банки, які на початку минулого року контролювали 13,5 % ринку депозитів населення і 13,9 % активів банківської системи [1]. І хоча у такій складній ситуації НБУ почав активно рефінансувати банки, однак рефінансування отримували лише банки,

близькі та лояльні до чинної влади. Тому, принцип рівнодоступності до коштів НБУ в реальній практиці не працював. Регулятор також підняв ставку рефінансування вище за рівень дохідності облігацій внутрішніх державних позик (ОВДП) для недопущення операцій РЕПО, які здійснюються між Національним банком України та банками з державними облігаціями України та банківськими металами.

Слід зауважити, що останнім часом вітчизняні банківські установи стають проблемними настільки часто, що можна легко помітити закономірності, які допоможуть приймати ефективніші фінансові рішення. Так, введення тимчасових адміністрацій в Банк Надра та Імексбанк дали 3 важливі уроки українським клієнтам і контрагентам, адже:

- у 2015 р. тенденція «банкопаду» продовжується, охоплюючи все більші за системною важливістю банки;

- проблеми з виплатами депозитів під час далекого 2009 р., які спостерігалися в обох банків, не варто було списувати на тимчасову реалізацію ризику ліквідності, адже це були симптоми внутрішніх дисбалансів у бізнес-моделях банків;

- без суттєвої підтримки власників або регулятора банкам з вітчизняними приватними власниками важко пережити нинішню системну банківську кризу.

Так, протягом останнього року проблемними виявилися банки з різним обсягом активів, капіталу чи депозитів. Це суттєво підірвало довіру населення у надійність фінансових гігантів. Як свідчить новоявлене емпіричне правило і виняток у вигляді Дельта Банку, Нацбанк готовий серйозно підтримувати на плаву лише 8 офіційно визначених системно важливих банків.

Необхідно зазначити, що поряд із урахуванням критерію величини банку, визначальну роль відіграє фактор власника з точки зору поповнення капіталу і ліквідних ресурсів, що є основами стійкості банківської установи в стресових умовах. Оскільки, жоден банк, який належить державі або міжнародним фінансовим холдингам, не був визнаний неплатоспроможним у 2014 р.

Адже, НБУ за підсумками 4 кварталу 2014 року надав банкам рефінансування та стабілізаційних кредитів на суму 66,4 млрд грн. Загалом за 2014 р. сума рефінансування перевищила 200 млрд грн, але у підсумку проблем з ліквідністю протягом року не відчували лише державні банки та банки, що входять до великих європейських фінансових груп [6].

Варто зазначити, що про слабкий фінансовий стан банку свідчить наявність ряду наступних проблем: 1) перебої у виплаті строкових, а тим паче поточних депозитів клієнтам; 2) введення наднизьких лімітів на зняття готівки; 3) обмеження в користуванні картками, відмови банків-контрагентів від операцій на міжбанку тощо. Банки завжди пояснюють це технічними проблемами або ж тимчасовою нестачею ліквідності, яка ось-ось вирішиться, хоча у більшості випадків реально існує більш важлива проблема – фінансової надійності банку.

Тому, у даному контексті буде доцільно розглянути рейтингову оцінку стійкості вітчизняних банківських установ (табл. 1), яка сформована на підставі даних Державної служби статистики України [6]. Так, рейтинг стійкості банків за підсумками 2014 р. очолили такі банківські установи, як: польський Кредобанк, французький Креді Агріколь Банк та американський Сітібанк (табл. 1). Відтак, суттєвий рівень підтримки з боку західних материнських холдингів дозволив даним банкам досягти високих показників ліквідності, рентабельності тощо [7].

Згідно даних табл. 1, четверте місце посів нідерландський ІНГ Банк Україна. Також близько до лідерів з рейтинговим балом 2,95 знаходилися Укрсиббанк, ОТП Банк та Ощадбанк. Загалом, середній рівень стійкості «В» був характерним для банків із державним та іноземним капіталом, а також для таких вітчизняних банківських установ, як ПУМБ, Фідобанк, Приватбанк та Мегабанк.

До групи «С» входять банки із задовільним рівнем життєздатності, якими, переважно, є вітчизняні та російські банківські установи. В найнижчій групі «D» потрапили банки з низькою платіжною дисципліною, про що свідчать численні скарги від клієнтів на фінансових форумах.

Необхідно відмітити, що для збереження банківської системи Національний банк України виводить з ринку проблемні неплатоспроможні банки, а також банки, які займалися відмиванням коштів. Так, за підсумками 2014 року з ринку було виведено 33 банки та передано до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, з них 7 банків – за порушення банківського законодавства у сфері незаконного відмивання коштів. Слід звернути увагу, що процес реформування банківської системи НБУ розпочав з себе шляхами проведення послідовно ряду наступних заходів: 1) ліквідація непрофільних активів; 2) оптимізація чисельності персоналу; 3) проведення реінжиніринг основних функцій та процесів; 4) скорочення більш ніж вдвічі витрат на власне утримання у 2015 р. [3].

Проаналізуємо на підставі офіційних даних Державної служби статистики України [6] особливості динаміки депозитів у національній валюті вітчизняних банківських установ за підсумками 2014 р. (табл. 2).

Відповідно до даних табл. 2 протягом 2014 р. банківська система України втратила 39,8 млрд грн депозитів у національній валюті, що становило 9,8 %. Необхідно зазначити, що відтік депозитів у національній валюті фізичних осіб має більш негативну динаміку і складає 57,8 млрд грн, тобто 22,8 %. Проте, такий великий обсяг зниження депозитів в національній валюті фізичних осіб частково компенсувався приростом депозитів у національній валюті юридичних осіб на 17,9 млрд грн. За рахунок

зростання коштів на поточних рахунках. Щодо зростання коштів на поточних рахунках юридичних осіб, то можна стверджувати, що воно відбулося шляхом зростання оборотів суб'єктів господарювання через інфляційні процеси.

Таблиця 1

Рейтингова оцінка стійкості банків України у 2014 році

Місце банку у загальному рейтингу	Банк	Критерії рейтингової оцінки стійкості банку								
		Відповідність статутного капіталу активам	Проблемність кредитів	Підтримка та ризики власників	Рентабельність власного капіталу	Ліквідність банку	Безперервність виплат	Системне значення банку	Сумарний рейтинг	Сумарний рейтинг (по нормальним квартілям)*
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Кредобанк	4	4	4	2	3	4	1	3.2	A
2	Креді Агріколь Банк	1	3	3	4	3	4	3	3.15	A
3	Сіті Банк	1	4	3	4	3	4	2	3.1	A
4	Інг Банк Україна	1	2	3	4	3	4	2	3	B
5	Укрсиббанк	1	4	4	1	3	4	3	2.95	B
6	ОТП Банк	3	4	3	1	3	4	3	2.95	B
7	Ощадбанк	3	2	4	1	2	4	4	2.95	B
8	ПУМБ	2	3	1	3	4	4	3	2.9	B
9	ВТБ Банк	3	1	1	4	3	4	3	2.85	B
10	Райффайзен Банк Аваль	1	3	3	1	3	4	4	2.8	B
11	Мегабанк	1	4	2	4	3	4	1	2.8	B
12	Укрексімбанк	3	2	4	1	1	4	4	2.75	B
13	Унікредит Банк	1	1	3	1	3	4	4	2.7	B
14	Приватбанк	2	4	1	3	2	4	4	2.65	B
15	Фідобанк	4	2	1	2	3	4	2	2.6	B
16	«Південний»	1	4	1	3	3	4	2	2.55	B
17	Універсал банк	4	2	2	1	3	4	1	2.55	B
18	Укргазбанк	4	1	2	1	3	3	3	2.5	B
19	Сбербанк Росії	1	2	1	3	2	4	4	2.45	B
20	Промінвестбанк	3	2	1	1	3	3	4	2.35	C
21	Діамантбанк	1	2	1	3	3	4	1	2.35	C
22	«Хрещатик»	2	2	1	1	3	4	2	2.25	C
23	Банк «Київська Русь»	1	4	1	2	2	4	2	2.2	C
24	Банк «Кредит Дніпро»	1	1	1	1	4	4	1	2.2	C
25	Альфа банк	3	3	1	1	1	4	3	2.1	C
26	Укрінбанк	1	4	1	3	1	4	1	2.05	C
27	Платинум Банк	1	4	1	1	1	4	1	1.75	C
	Банк «Фінанси і кредит»	2	3	1	1	1	2	3	1.6	D
28	Дельта Банк	1	1	1	3	1	1	4	1.6	D
29	Родовід Банк	4	1	2	1	1	1	2	1.6	D
30	«Фінансова ініціатива»	2	4	1	1	1	2	2	1.55	D
31	Златобанк	1	4	1	1	1	2	1	1.35	D

Примітка: Рівень життєздатності банку: А – високий, В – середній, С – задовільний; D – низький
Побудовано на підставі [6]

Зауважимо, що масовий відтік депозитів фізичних осіб протягом 2014 р., а саме тенденція до зниження залишків на рахунках протягом всіх місяців, окрім червня 2014 р., негативно впливають на ліквідність банківської системи України. Оскільки, брак ліквідності банківських установ покривався шляхом здійснення процедур рефінансування Національним банком України [6].

Порівняно із депозитами в національній валюті, реальна ситуація із відтоком депозитів в іноземній валюті (табл. 3) є набагато складнішою та ще більше поглиблюється негативним впливом зовнішніх чинників. Так, банківська система України протягом 2014 р. втратила 10 млрд дол. США депозитів, що становило 34 % всіх депозитів в іноземній валюті на початок 2014 р.

Таблиця 2

Аналіз динаміки депозитів в національній валюті банківських установ України за 2014 р.

Період	Показники					
	Депозити юридичних осіб		Депозити фізичних осіб		Загальні депозити	
	млрд грн.	Темп приросту, %	млрд грн.	Темп приросту, %	млрд грн.	Темп приросту, %
2014 р.						
На 01.01	151,2	–	253,1	–	404,3	–
На 01.02	165,8	9,68	236,8	–6,44	402,6	–0,42
На 01.03	158,6	–4,34	233,5	–1,39	392	–2,63
На 01.04	158,3	–0,19	221,2	–5,27	379,5	–3,19
На 01.05	157,5	–0,51	221,1	–0,05	378,6	–0,24
На 01.06	162,2	2,98	214,5	–2,99	376,7	–0,50
На 01.07	156,3	–3,64	221,6	3,31	377,9	0,32
На 01.08	157,2	0,58	221,4	–0,09	378,7	0,21
На 01.09	163,7	4,13	217	–1,99	380,7	0,54
На 01.10	181,5	10,87	207,9	–4,19	389,5	2,31
На 01.11	163,6	–9,86	205,6	–1,11	369,2	–5,21
На 01.12	160,5	–1,90	202,5	–1,51	362,9	–1,71
2015 р.						
На 01.01	169,1	5,36	195,3	–3,56	364,5	0,44

Джерело: побудовано на підставі [6]

Таблиця 3

Аналіз динаміки депозитів в іноземній валюті банків України за 2014 р.

Період	Показники					
	Депозити юридичних осіб		Депозити фізичних осіб		Загальні депозити	
	млрд дол. США	Темп приросту %	млрд дол. США	Темп приросту, %	млрд дол. США	Темп приросту, %
2014 р.						
На 01.01	7,4		22,0		29,4	
На 01.02	7,5	1,35	21,6	–1,82	29,1	–1,02
На 01.03	7,3	–2,67	21,2	–1,85	28,5	–2,06
На 01.04	6,6	–9,59	19,8	–6,60	26,5	–7,02
На 01.05	6,6	0,00	18,9	–4,55	25,5	–3,77
На 01.06	6,4	–3,03	17,8	–5,82	24,2	–5,10
На 01.07	6,3	–1,56	17	–4,49	23,3	–3,72
На 01.08	6,2	–1,59	16,5	–2,94	22,7	–2,58
На 01.09	6,1	–1,61	15,9	–3,64	22	–3,08
На 01.10	8,9	45,90	15,1	–5,03	24	9,09
На 01.11	9,0	1,12	14,7	–2,65	23,7	–1,25
На 01.12	7,4	–17,78	14,3	–2,72	21,7	–8,44
2015 р.						
На 01.01.15	5,7	–22,97	13,7	–4,20	19,4	–10,60

Джерело: побудовано на підставі [6]

На відміну від відтоку депозитів у національній валюті, величина депозитів в іноземній валюті мала негативну тенденцію до зниження протягом 2014 р., зокрема величина депозитів фізичних осіб зменшилися на 8,3 млрд дол. США (37,7 %), тоді як депозити юридичних осіб продовжували знижуватися, хоча і більш повільнішими темпами, що становило 1,7 млрд дол. США, тобто 23 % (табл. 3).

Таке постійне зниження залишків депозитів в іноземній валюті призводить до зниження валютної складової ліквідності банківської системи та неможливості виконання банками своїх зобов'язань в іноземній валюті.

Відмітимо, що істотне скорочення депозитів в іноземній валюті в банківській системі України призводить до браку валюти в економіці країни. Тому в таких складних умовах НБУ вдався до реалізації адміністративних дій щодо обмеження видачі депозитів в іноземній валюті починаючи з 28.02.2014 р. У 2015 році. продовжують діяти адміністративні обмеження відповідно до постанови НБУ від 01.12.2014 № 758 «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України» [6].

Однак, на наш погляд, такі обмеження, введені НБУ, не тільки не зупинили відтік депозитів із банківської системи України, а навпаки, сприяли прискоренню даного процесу та зростанню недовіри населення до банків, що підтверджується відповідними даними аналізу динаміки депозитів в національній

валюті (табл. 2).

Тому, в такій складній ситуації цілком логічно, що обмеження спонукають власників депозитів до вилучення готівкової валюти з вітчизняної банківської системи, а потенційні нові клієнти не ризикують вкладати свої кошти, оскільки потім потрібен буде великий термін часу для їх повернення. До того ж додатковим фактором, який активізує процес відтоку депозитів з банківської системи України, є затвердження заходів оподаткування доходів за депозитами, які набрали чинності з 01.08.2014 р. [6].

Таким чином, за результатами проведеного дослідження з метою забезпечення ефективного вирішення проблем підвищення рівня ліквідності, надійності та фінансової стійкості установ банківської системи України, вважаємо за доцільне обґрунтувати та забезпечити ефективну реалізацію комплексу ключових заходів оптимізаційного характеру, а саме:

1. Забезпечення оптимальною структури та поліпшення якості капіталу для досягнення достатнього рівня покриття ним ризиків, що приймаються банківськими установами.

2. Забезпечити більш активне залучення власного банківського прибутку для здійснення інвестування капіталу, що дозволяє звільнити від оподаткування ту частину капіталу банку, яка спрямовується на підвищення рівня капіталізації кредитних установ. Заохотити інвесторів звільненням від податків на прибуток частки капіталу інвестора, яка спрямовується а збільшення обсягу власного капіталу банківської установи.

3. Активізувати приплив капіталу у банки за рахунок активного залучення коштів акціонерів, у тому числі портфельних інвесторів.

4. Реалізувати ряд обґрунтованих заходів щодо удосконалення нормативно правового поля діяльності банківських установ через внесення відповідних змін до законодавчої бази в частині систематизації обов'язкових економічних нормативів, що дасть змогу підвищити ефективність процедур банківського регулювання та нагляду.

5. Активізувати процеси реорганізації та реструктуризації банків, як засобу зміцнення їх фінансової стійкості, а також забезпечити економічну ефективність банків- правонаступників, шляхом здійснення стимулюючих заходів щодо зменшення капіталу проблемного банку, який приєднується до фінансово стійкого, на суму безнадійних та сумнівних до повернення боргів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Функціонування вітчизняних банків у кризовий період розвитку економіки відбувається в умовах високих ризиків, що спричинило значні збитки банківських установ і є свідченням недостатнього фінансового рівня їх стабільності. Високі ризики в діяльності банківської системи України є стримуючим чинником кредитування економіки та населення і свідчать про необхідність вдосконалення регулювання діяльності банків, впровадження нових підходів до процедури нагляду.

Масштабний рівень збитків в діяльності банків свідчать про недооцінку ризиків у докризовий період і недостатній рівень їх хеджування, недосконалість інструментів регулювання діяльності банків та необхідність переходу від проциклічного до антициклічного регулювання діяльності банківських установ. Крім того, слід орієнтуватися на кращі прогресивні міжнародні практики банківського нагляду, впровадження нових підходів до реалізації процедур нагляду, що передбачають протистояння та попередження високих ризиків нестабільного зовнішнього середовища.

Тому, перспективи подальших досліджень полягають в обґрунтуванні основних напрямків підвищення ліквідності та фінансової стійкості вітчизняної банківської системи для забезпечення її ефективного функціонування, як ключового джерела економічного розвитку та фінансової стабільності України в умовах європейської інтеграції.

Література

1. Геєць В. М. Макроекономічна оцінка грошово-кредитної та валютно-курсової політики України до і під час фінансової кризи / В. М. Геєць // Економіка України. – 2014. – № 2. – С. 5–23.
2. Кузнєцова С. А. Банківська система : навч. посіб. / С.А. Кузнєцова, Т.М. Болгар, З.С. Пестовська ; за ред. С.А. Кузнєцової. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 243 с.
3. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua
4. Банківська статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [bankografo.com/ analiz-banku/bankivska-statystyka](http://bankografo.com/analiz-banku/bankivska-statystyka)
5. Римар М. В. Банківська система України: процес становлення і проблеми розвитку / М.В. Римар, А.Р.Тушницький [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/18785/1/12-47-51.pdf>
6. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/pubHsh/artide?art_id=36807&cat_id=36798

Надійшла 07.03.2016; рецензент: д. е. н. Войнаренко М. П.